

Suomelle vahva luontolaki

Luontolaki tarvitaan luomaan lainsäädännöllinen pohja luontokadon pysäyttämiseksi Suomessa. Se kääntää ihmistoiminnan luonnon monimuotoisuutta lisääväksi – eli luontoposiitiviseksi. Samalla Suomi osoittaa kantavansa oman vastuunsa luonnon monimuotoisuuden lisäämisestä ja parantaa maakuvaansa kansainvälisesti.

Luontolaki kokoaa luontoa turvaavan lainsäädännön yhdeksi kokonaisuudeksi. Siinä missä luonnonsuojelulaki turvaa erityistä suojaa tarvitsevia uhanalaisia lajeja, alueita ja luontotyyppejä, uuden luontolain tehtävänä on laajentaa suoja koskemaan myös niin sanottua arkiluontoa – sitä jokapäiväistä lähiluontoa, joka ympäröi meitä kaikkia.

Luontolaki tehostaa hallintoa, turvaa huoltovarmuutta ja parantaa investointien ennakoitavuutta sekä vähentää yhteiskunnan kustannuksia vahvistamalla ympäristön elinvoimaisuutta. Luontolaki myös auttaa Suomea toteuttamaan kansainväliset luonnon monimuotoisuuden tavoitteet.

Mitä luontolaissa täytyy säätää?

- **Tavoitteet:** Lakiin kirjataan tavoitteet siitä, että Suomi pysäyttää luonnon monimuotoisuuden hupenemisen vuoteen 2030 mennessä ja kääntää sen kasvuun vuoteen 2035 mennessä. Lisäksi lakiin asetetaan tavoitteet, joilla varmistetaan luonnon monimuotoisuuden lisääntyminen vuoden 2035 jälkeen.
- **Luonnon monimuotoisuuden mittari:** Luontolain suunnittelu- ja seurantajärjestelmässä luonnon monimuotoisuutta mitataan arvioimalla Suomessa luontaisesti esiintyvien lajien ja luontotyyppien suotuisan suojelun tasoa. Lopullisena tavoitteena on, että kaikki lajit ja luontotyypit saavuttavat suotuisan suojelun tason. Mittari toimii indikaattorina sille, milloin luonnon monimuotoisuutta lisääviä menetelmiä on syytä tarkistaa.
- **Suunnittelujärjestelmä:** Luontolain suunnittelujärjestelmän avulla tunnistetaan lain tavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavat toimenpiteet. Suunnittelujärjestelmä toimeenpannaan eri ministeriöiden rajat ylittävällä valtakunnallisella luontosuunnitelmalla, jonka laadintaa koordinoi ympäristöministeriö, ja sen vahvistaa valtioneuvosto. Suunnitelma kokoaa yhteen kansalliset ja kansainväliset tavoitteet luontokadon pysäyttämiseksi.

- **Kokonaisheikentymättömyys:** Kokonaisheikentymättömyyden periaate tarkoittaa sitä, että kaikki luonnolle tehdyt haitat hyvitetään täysimääräisesti tai sen yli. Haittoja arvioidaan luonnonarvohehtaareina. Luonnonarvohehtaari ilmaisee valitun alueen luonnonarvojen tilaa. Mittayksikköä käytetään jo vapaaehtoisessa ekologisessa kompensaatiossa.
- **Lieventämishierarkia:** Luontolakiin sisällytetään velvoite noudattaa lieventämishierarkian periaatetta. Sen mukaan ekosysteemille aiheutuva haitta pitää ensisijaisesti välttää, toissijaisesti minimoida ja viimesijaisesti kompensoida.
- **Ekologinen kompensatio:** Luontolain tavoitteiden saavuttamiseksi on ensiarvoisen tärkeää säätää lakiin velvoittava ekologinen kompensatio, joka ulottuu nykyisen luonnonsuojelulain lisäksi kaikkeen muuhun lainsäädäntöön. Ekologisen kompensatation käytön laajentaminen vaatii päivityksiä muun muassa ympäristöluvan myöntämisen perusteisiin. Lisäksi vapaaehtoisella luonnonarvokaupalla voidaan edistää erityisten elinympäristöjen monimuotoisuuden turvaamista.
- **Maankäytön muutosmaksu:** Maankäytön muutosmaksulla voidaan vähentää luonnon häviämistä esimerkiksi rakentamisen tai muun maankäytön takia. Valtioneuvoston selvittämä veroluonteinen maksu pitäisi maksaa esimerkiksi silloin, jos metsäalaa raivataan rakentamisen käyttöön.
- **Luontotiekartat:** Luontolain avulla voidaan tukea eri toimialoja, kuntia ja muita julkisoikeudellisia yhteisöjä laatimaan luontotiekartat. Tiekartoissa määritetään parhaat käyttökelpoiset ratkaisut luontolain tavoitteiden saavuttamiseksi.
- **Selvitys- ja selvilläolovelvollisuus:** Toiminnanharjoittajan vastuulla on selvittää ja olla tietoinen toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristölle aiheutuvista riskeistä, niiden hallinnasta ja haitallisten vaikutusten vähentämisestä.
- **Seuranta:** Luontolakiin sisällytetään seurantajärjestelmä, jonka avulla voidaan seurata, kuinka luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet etenevät kohti asetettuja tavoitteita. Edistymisestä tiedotetaan kansalaisille, ja siitä raportoidaan eduskunnalle vähintään kaksi kertaa vaalikaudessa.

Yhteenveto

Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi säädetään uusi luontolaki ja tehdään tarvittavia muutoksia muuhun lainsäädäntöön luontokadon pysäyttämiseksi. Luontolaki asettaa Suomelle sitovat tavoitteet luontokadon pysäyttämiseksi ja monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Luontolain tavoitteiden toteuttamista ja seuranta varten luodaan selkeä suunnittelu- ja seurantajärjestelmä sekä tuetaan luontotiekarttojen laatimista. Luonnolle aiheutuvaa haittaa tulee kaikessa toiminnassa ensisijaisesti välttää, toissijaisesti lieventää ja viimesijaisesti hyvittää eli kompensoida.

Luonnonarvohehtaarien säilyttäminen ja niiden lisääminen on luontolain keskeisiä tavoitteita luonnon tilan parantamiseksi. Luonnonarvohehtaari on tietyn alueen luonnonarvoja kuvaava mittayksikkö. Monimuotoisuuden tilaa seurataan suotuisan suojelun tason muutosten avulla. Suotuisa suojelun taso kuvaa tilannetta, jossa laji tai luontotyyppi pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisessa elinympäristöissään.

Uusi laki sovitetaan yhteen nykyisen ympäristölainsäädännön kanssa. Näin lainsäädännöstä saadaan johdonmukainen ja tehokas. Tämä sujuvoittaa lupamenettelyjä ja purkaa sääntelyn päällekkäisyyksiä.